

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

ה.

עין משפט
נר מצוה

יא א ב ג ד מ"י פכ"ד
מה' שנת ה'ה"ס קמ"ג
לארץ סה טו"שע א"ח ס"י
ש"ו סני"ו:
י"ב ה טו"שע"ס ס"י ס"ד:
כ ו מ"י פ"י מה' א"ח ס"ח
ה' י"ב סני"ג עש"ן ס"ח
טו"שע"ס א"ח ס"י ס"ד סני"ג:
ג.

לעזי רש"י

פושקונברג"ש
[דיסקונברג"ש]
חילוקי
קבלי"ר [קבלי"א]
יוד, יו, יז.

תוספות ר"ד

ר"ח ורב המנוח דאמרי
תרייהו חשבונות של
מצוה מותר לחשבון בשבת
וא"ר אלעזר פוסקין צדקה
לעניים בשבת. וא"ר יעקב
ב"ש פוסקין צדקה
לעניים בשבת והולכים לב"ב
ולבתי מדרשות לפקח על
עסקי רבים בשבת. והוא
התנינוק לארס בשבת
ועל התנינוק ללמדו
ספר וללמדו אומניות
בשבת. וא"ר שמואל
בר חמני א"ר הולכין
לפקח על עסקי רבים
בשבת: תני בר קפרא
בחולה נשאת בדי ובעלת
בה' הואיל ונאמרה בו
ברכה לדגים והאלמנה
נשאת בה' ובעלת בשישי
הואיל ונאמרה בו ברכה
לאדם ותניא מפני מה
אמרו אלמנה נשאת
בחמישי ובעלת בו
שאם אתה אומר תבעל
בחמישי למחר משכים
הוא לאומנותו והולך.
שקדו חכמים על תקנות
בנות ישראל שיהא שמח
עמה ג' ימים' ה' בשבת ו'
בשבת ושבת:

של ארבעה ארבעה טפחים שעשאו גולל לקבר המאהיל על גבי שמיים
טמא ויטלה אחת מהן המאהיל על גבי השניה טהור מפני שיש
לטומאה דרך שילא מה שייך דרך שילא לפר"ת ובתוספתא דהלכות
ספ"ג תניא מעשה בלחוד שמת בערב הפסח ולא רצו לקוברו ונכנסו

הנשים וקשרו החבל בגולל משכו
האנשים מצחוץ וקברוהו הנשים
והלכו האנשים ועשו פסחיהן לערב
משמע שלא היו יכולין הנשים לקוברו
עד שמשכו האנשים מצחוץ את הגולל
ואם גולל הוא מצדה למה לא
קברוהו בלא מצדה עד אחר הפסח
אלא ודאי הוא כקויו ארון כפירוש
הקונטרס ולפי שהיה של אצן היה
כזל כל ק"ג: **שמא** ישחוט בן
עוף. יש גורסים זו עוף אע"ג
לשבת לשון נקבה היא דלמדי
(שמות לא) מחלליה מות יומת ה"ג
הוא לשון זכר כל העושה זו מלאכה
(שם לה) שומר שבת מחללו (ישעיה נו)
ושפיר גרסינן מני צן עוף דדך צני
אדם לשחוטו הריצין והקטנים דלמדי
(ויקרא ה) שני צני יונה וצפרק קמח
דקידושין (דף לו: ושם) אמאי מנן
עוף מה לנן לאן עקן קצע לו כו':
אלא מעתה יום הכפורים שחל
להיות בשני בו' תימה
אמאי נקט יום כפורים דלא הוא
אלא לרבי יוסי הגלילי דמתנן (תולין
דף פג.) ד' פרקים צננה המוכר
צננה לחצירו לרין להודיעו אמה
מכרתו לשטחו כו' וכדצ"ב רבי יוסי
הגלילי אף ערב יום הכפורים בגליל
אמאי לא נקט חד מד' פרקים דהו
לכ"ע וי"ל דבערב יום הכפורים היו
רגילין להרבות צעופות ודברים
דמשמע צבראשית רצה (פ"א) גבי
הוא חייטא דזן נוגא כו' משום
דהו יום סליחה וכפרה וצנהו ד'
פרקים יום מרדים צננהו דליכא
למגור שמא ישחוט:
א"י הכי אלמנה נמי תיבע' בחמישי.
פ"י צננהו אי הוה תני צברייתא
דצמולה נבעלת צחמישי משום
איקרורי דמתא דקמיבעיא לן ולא
משום צרכה לדגים דלא חשיבא הו
ניחא לן צננהו דנבעלת צחמישי
משום צרכה אללא השתא דטעמא
דצמולה משום צרכה אלמנה נמי
תיבעל צחמישי:

א"י נמי משום שקדו. וא"ת והיכי
מני למימר משום שקדו הא
צברייתא קתני צהדיא משום צרכה
וי"ל דלהאי שניוא הו פירוש
הצברייתא הכי אלמנה נשאת צחמישי
ונבעלת צחמישי פ"י משום שקדו כמו
שפורש צברייתא אחרת וא"ת משום
צרכה לדגים היה להם להניח תקנת
שקדו לא חשו לכך הואיל וצחמישי
נמי נאמרה צרכה לאדם:
מאי איכא בין ברכה לשקדו.
אע"ג דמשום צרכה לא
מיקרי צברייתא מכל מקום צני למה
לי טעמא דצרכה אי נמי צני מאי

משום השבנות. שאם יכנסו למוצאי שבת
ויחשבו צננת מהו לרין להוציא וכתיב דבר
מפקחים. מוציאין לאור: פיקוח. פושקונברג"ש צלע"ז: **טרעיאום.**
פלטי מלכים ושלטונים: **ללמדו אומנות.** מזהו הוא דלמדי (קהלת ט)
רצה חיים עם אשה אשר אהבת ללמד

אומנות שמהיה הימנו עם התורה
ואמרינן בקידושין (דף טז.) שאציו
חייב ללמדו אומנות: **שמא ישחוט**
צן עוף. לשבת לאורך מוצאי שבת
שיחא טרוד וישכח שהוא שבת:
שחל להיות צניו צננת. שזריכין
להרבות צנעודה אחר הצננת שהוא
ערב יום כפורים: **ידחה.** לשלישי צננת
שמא ישחוט צן עוף לאורך סעודת
מחר: **איס ליה רווחא.** לשחוט
צנייה שהסעודה אינה עד למחר:
הכא ליה ליה רווחא. שהסעודה
צנייה אחר הצננת משחשיבה מיד:
ולא חיישין לאיקורוי דעתא. אם
לא ימנא לה בתולים לא חיישין
שיתקרר כעסו צהאי פורתא:
ונבעלת צחמישי. משתחשך צריעי
ותיכנס ליל חמישי: **צרכה לדגים.**
פרו ורבו ומלאו את המים כו'
(בראשית ו): **הואיל ונאמרה זו**
צרכה לאדם. פרו ורבו ומלאו את
הארץ (שם): **טעמא משום צרכה.**
אצל מאן דלא קפיד אצרכה משום
איקרורי דמתא לא חיישין משום
האי פורתא: **צרכה דאדם עדיפא**
ליה. ומיהו צחמישי: **לא תנשא בתולה**
דצונן ארוך עד שני צננת דלמו
דייני חיישין לאיקורוי אצל מרביעי
עד חמישי לא חיישין: למחר משכים
לאומנותו והולך. שאין משתה אלמון
צאלמנה אללא יום אחד כדלקמן
צפיקין (דף טז:): **חמישי צננת.**
יום חופה: **ושני צננת.** חיבת ציאה:
אדם צטל. למ"ד צרכה דאדם עדיפא
אף זו תיבעל צחמישי דהא לא יכיס
שקדו נבעלת צחמישי דהא לא יכיס
לאומנותו: **גדולים מעשה לדיקים**
ממעשה יצירה שמים וארץ. ומשום
צן קפרא נקט לה דאיירי לעיל
צחגדה: **אף ידו חדא יד:** מקדש
מעשה ידי לדיקים הוא: **הכי**
קאמר. האי ומעשה ידו צנעשה
הלדיקים כמי שקרוין מעשה שלהם
מעשה ידו של הקצ"ה וה"ק ומעשה
ידו דהוא מעשה הלדיקים מגיד
הרקיע שהרקיע מעיד עליהם לצריות
שהם לדיקים שמתפללין על הגשמים
ומטר יורד: **יסד.** קבלי"י צלע"ז:
ינת

שמים ואילו במעשה ידיהם של
צדיקים כתיב² מכון לשבתך פעלת ה'
מקדש אדני כוננו ידך השיב בבלי אחד ור'
חייא שמו³ ויבשת ידיו יצרו
ידו כתיב והכתיב יצרו א"ר נחמן בר יצחק
יצרו אצבעותיו כדכתיב⁴ כי אראה
שמיד מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר
כוננת מיתבי⁵ השמים מספרים
כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע הכי
קאמר מעשה ידיהם של צדיקים
מי מגיד הרקיע ומאי ניהו מטר דרש
בר קפרא מאי דכתיב⁶ ויתד תהיה לך
על אוזן אל תקרי אוזן אלא על אוזן
שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון
יניח

איכא צין לינשא דמשני צרכה דאדם עדיפא
ליה וצין לינשא דאי נמי משום שקדו ומשי
דאיכא צינייהו אדם צטל אי נמי י"ט שחל
להיות כו' ללינשא דטעמא דצברייתא
משום שקדו ולא משום צרכה הכא
דליכא שקדו נבעלת אם ירצה צחמישי
אצל ללינשא קמח דטעמא דצברייתא
משום צרכה דמשמע פשטא דצברייתא
אפילו צאדם צטל אז צי"ט שחל להיות
צננת משום שקדו משום צרכה נבעל
צחמישי ופירוש צרכה דאדם עדיפא
ליה לאו שמתקו משום שקדו משום
צרכה לחודה לא היו קוצעים יום
כדפרישית לעיל גבי ותנשא בלחוד
צננת: **דאי"ל** בשמים ובארץ כתיב אף יד יגו'.
למשמע חדא אע"ג דמכסיי קרא וימיני
טפחה שמים ואמר צשיליה הקומץ רצה
(מנחות לו: ושם) ליד
היינו שמאל א"כ תרתי כתיב מ"מ
בחד מעשה ליכא אללא חד אצל צמעה
לדיקים בחד מעשה כמו צית המקדש
כתיב תרתי ידים:

(א) שנת קנ"ג, (ב) ונעיל ב"ג.
לקמן ל"א, (ג) ונע"י צננת
שנת קנ"ג: וסוכה ט"ו, ד"ה
ולא תוס' סנהדרין מ"ז:]

תורה אור השלם

1. אף יד יסדה ארץ
וימיני טפחה שקימי קרא
אני אליהם יעמדו
יחדיו: ישעיה מח יג
2. תבאמו ותטעמו בחר
חלקתך מכון לשבתך
פעלת יי מקדש אדני
בוננו ידך: שמות טו יז
3. אשר לו הים והוא
עשהו ויבשת ידיו יצרו:
תהלים צה ג
4. כי אראה שקיך
מעשי אצבעותיך ירח
וכוכבים אשר בוננתיך:
תהלים ח ד
5. השמים מספרים
כבוד אל ומעשה ידיו
מגיד הרקיע:
תהלים יט ב
6. ויתד תהיה לך על
אזןך ויהיה בשבתך חזן
ותפחתה בה ישיבת
וכסית את צאתך:
דברים כג יד